

GYERGYÓI ÚJSÁG

A MAGYAR PÁRT PROGRAMJA ALAPJÁN.

Előfizetési árak:

Egy évre 200; felévre 100; negyedévre 50 Lei

Hirdetések milliméter díjszabás szerint.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Felelősszerkesztő:

Dr. SÁNDORY MIHÁLY

Kiadó laptulajdonos:

PUSKÁS J. ISTVÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Regele Ferdinand-ut 33. sz. (Sándory-ház.)

Szerkesztőségi órák mindennap d. u. 2-3-ig.

Telefon: 14.

GÖRÖG JOACHIM ✝

E gyászkeretbe foglalt név igazi gyászt, szomorú veszteséget jelent és egy ideális férfi-szív kihűlését hirdeti. Meghalt. A halál szomorú valóságában még sem ő a vesztes, hanem mi, akik ismertük, szerettük, becsültük, sikereit láttuk, örömmel számláltuk s továbbra is vártuk.

Görög Joachim elérkezett oda, ahová derült lélekkel, a célok eszményi szeretetével s megfáékezhetetlen munkakedvvel törekedett: az örökkévalóságba.

Emberi szemmel és emberi szívvél akarom őt megnézni, és szívszorulva érzem, hogy benne ritka igaz férfi tűnt el.

Pap volt. Törhetetlenül, változhatatlanul, tökéletesen szerette hitét, egyházát, papi hivatását. Pásztor volt egy kicsiny, de őt megbecsülő, tanulékony nyájnak. A szószéken mestere volt az igehirdetésnek. Mert ismerte az emberi szívet, ismerte az életet; nevén tudott nevezni minden szenvedést s minden sajnó sebre írt tudott ajánlani s a bensőséges érzelmek hangjával a lelki megnyugvás világába ringatta hallgatóit. Juhai és bárányai nemcsak megértették, de beszédének majd édesen áradó, majd pedig az ünnepi lelkesedés hevesen lüktető hullámaiban gyönyörrel merültek el.

A nagy népvezér, Mózes, a választott népet negyven évig vezette a pusztában; Görög Joachim is negyven esztendeig járt népe előtt, de nem a pusztában, hanem az evangéliumi gyönyörűségei szép mezőkön, hol élő vizek forrása üdíti és mannánál csodálatosabb eledel táplálja a lelkeket.

Lelkipásztori módszerét jellemzi gyöngéd, figyelmes bánásmóddal párosult erély.

Krisztusi szeretet iskolája volt az ő pásztorkodása. A repedezett nádszálat nem törte össze és a füstölő mécsbelet nem oltotta ki. Félreértések elhárításában, ellentétek kiegyenlítésében bölcsesége mindig remekelt.

Lelkipásztori munkájában természetes rokonság alapján kapcsolta bele az iskolaügyet, különösen pedig a keresztény leánynevelést. Vármegyénknek egyetlenegy római kath. leánynevelő intézetében évtizedeken át mint tanár s majd mint igazgató példás buzgalommal, páratlan önzetlenséggel szolgált s annak továbbfejlesztésén ered-

ményesen fáradozott. Legujabban egy nagyszabású építkezéssel akarta apostoli munkájára rátenni a koronát, de a befejezés öröme és azt, hogy annyi szeretettel dédelgetett intézetét, melyben ő is annyi tiszta lélek szeretetével találkozott, újabb virágzásnak indítsa, már nem érthette meg.

Ujveretű papi típus az övé. Nem zárkózott buzgóságával a paróchia falai közé, hanem mindig érdekelték az irodalmi s művészi élet legujabb jelenségei s mindig újabb és újabb szellemi táplálékot szívott fel magába; de nem azért, hogy lelke kincses kamráiban a saját gyönyörködtetésére elraktározza, hanem hogy alkalomadtán embertársait magasabb gyönyörök részeseivé tegye. Innen van, hogy alig fordult elő a társadalomban olyan közmívelődési, charitativ és szociális ünnepség, melyen szerepet ne vállalt volna és komolyan tartalmas vagy derűlten szellemes előadásával az ünnepség színvonalát ne emelte volna s anyagi és erkölcsi sikerét ne biztosította volna.

Szerette örmény fáját, melyből vér szerint származott; de szerette azt a fajt is, melyhez helyzeténél, műveltségénél fogva tartozott. Ehhez a fajhoz, annak jelenéhez, múltjához a vérbeli magyarnál is erősebb öntudatossággal vonzódott. Különösen, mióta a kisebbségi népek sorsára jutottunk, a magyarság érdekeiért szípkázó írásaival, szónoki tehetsége szuggeráló erejével s minden áldozatra kész nemes elhatározással dolgozott. Ez a tér volt az, melyen kifejtett munkássága őt városunk és vármegyénk szűk határai közül már rég kiemelte és számára úgy a Katholikus Népszövetség, mint a romániai Magyar Párt vezető munkásai között tiszteletreméltó helyet biztosított.

Ő az egész erdélyi magyar katolicizmusnak, de különösen Gyergyószentmiklósnak eléggé meg nem siratható halottja. Egész életét ennek a városnak szentelte. Tőle majdnem mindenki várt s tőle csaknem mindenki nyert valamit. Az élet üldözött szegénye, a válaszutra lépett ifjú s a nagy csapások alatt hitökben megrendült lelkek... mind mind megvigasztalódva, megvilágosodva, az élet küzdelmeihez új kedvet nyerve távoztak köréből. Láttuk, hogy mindenki szereti őt és megértettük a szeretet titkát. Még gondolatban sem kerestezte senkinek

az útját. Mindent a keresztény és magyar lélek természetfeletti szeretetével szolgált. Az eléje gördülő akadályokban a Gondviselés utjelzőit látta, s könnyen, vidám szívvél haladt el mellettük. Lelkében korán kifejlődött az az előkelő érzés, mely nem engedte, hogy munkájában önmagát keresse. Halála ezért igazi veszteség. Majd keresni fogjuk, s hogy fog fájni, hogy nem láthatjuk, nem találjuk őt!

Kassai Lajos.

Élete.

Görög Joachim az örménység fővárosában, Szamosujvárt született 1862. február 23-án. Az elemi iskolát szülővárosában végezte, középiskolai tanulmányait a piaristák kolozsvári főgimnáziumában. Mindenütt kitűnő eredménnyel. Papi pályára a gyulafehérvári püspöki papnevelő intézetben készült. Már az intézet egyházirodalmi iskolájában figyelmet keltett fejlett izlése, éles bíráló és eleven vitatkozó tehetsége. Theológiai tanulmányait 1884. júniusában már bevégezte; de mivel fiatal kora miatt még nem volt felszentelhető, a kolozsvári tudományegyetem filozófiai fakultására iratkozott be s a magyar-latin nyelvi szakcsoportból tanári vizsgára készült. Szaktárgyaiból később képesítést is nyert. A bécsi örmény érsek szentelte pappá 1885. évi október hó 11-én. Ugyanezen őszön megüresedett a gyergyószentmiklósi örmény plebánia s az egyházközség szerencsés gondolattal őt választotta papjává. Akkor úgy eljegyezte magát szentmiklósi hiveivel, hogy semmiféle előnyös kilátás nem tudta innen elcsábítani. Igen szép papi és társadalmi tevékenysége elismerésül legfőbb egyházi előjárósága előbb szentszéki tanácsossággal, azután t. kanonoksággal tüntette ki és az erdélyi örm. szertartású egyházak püspöki biztosává nevezte ki.

A hasznos tevékenységnek nincs tere, melyen szilárd kötelességérzetével hasznosan ne működött volna. Legállandóbb lelkesedéssel és kitartással a helybeli Fogarassy leánynevelő intézet ügyét karolta fel. Itt több évig tanított, mint tanár, 1911-ben pedig az erdélyi püspöktől ő neveztetett ki az intézet igazgatójává. A múlt nyáron az intézet épületét két új szárnyal bővítette ki. Most következett volna a befejezés.

Az imperiumváltozás előtt kapott királyi kitüntetést; azután megünnepelték papságának 25. évét, 1925. októberében pedig 40-ik évfordulóját.

Minden ünneplésnek, minden munkának, a halál véget vetett.

Négy napi szenvedés után meghalt 1928. február 7-én.

A betegség.

A szívós szervezetű, erőteljes emberrel lehetetlen rövid idő alatt végzett a gyilkos kór. Körülbelül tíz nap előtt szálla furódott kisujjába. Ebből kis gennyes seb támadt. Teljesen jelentéktelennek tartotta, meg se mutatta senkinek.

Mult pénteken rosszul érezte magát. Szombaton állapota még rosszabbodott. De azért elment a városi tanács ülésére mindkét napon. Kérdezték, miért nem maradt inkább otthon. Azt felelte: „Első a kötelesség!” Vasárnap már nem bírta tovább. Otthon maradt, orvost hívott. Az orvos, régi barátja, mindent elkövetett, amit lehetett. Veszély volt. Hívtak másnap több orvost, konzultáció, jön dr. Hirsch Szeredából s azt mondja:

— Menthetlen.

A kisujjba furódott apró faforgács okozta gennyes kis sebből, rosszindulatú, általános vérmérgezés lett, amely a nyirokcsomókon keresztül átjárta az egész vérpályát s négy napos szenvedéssel telt küzdelem után, a halál győzött az élni, minden áron dolgozni akaró szervezet felett.

Görög Joachim február 7-én este három negyed nyolc órákor megszűnt élni.

A gyászhir.

Mikor a gyászhir szétszaladt, mint sötét-szárnyú gyászmadár ült rá az éjszaka Gyergyóra. Döbbenetbe révült emberek adták egymásnak, kérdezve a hihetlent, hogy hát igaz? Igaz, hogy meghalt? Hogy Görög nincs többé? Hogy az arany száj örökre elnémult s a szív, amelyiknek a melege, kifogyhatatlan szeretete 42 évig itt sugárzott szét, többé nem dobog?

Sötét, néma tömeg lepi el az utcákat. Az ijedt szentmihályi búcsus sorban mennek a halottas házhoz. A kávéházakban egyszerre elnémul a zaj. A Misszió teaestélyéről ijedten oszlanak. A villanylámpák ködös fényében gyászlobogók szomorú szárnya lendül meg s a sötét égbolt csillagtalan borulásában, a Gyergyói medencében, felsír a lélek.

Másnapra gyászba öltözik a város. Erkélyeken, ablakokban, háztetőkön, mindenütt zászló, fekete, szomorú. A kirakatokból eltűnnek a hivalkodó színek s odajönnek a Görög Joachim képei súlyos, fodros, fekete keretben. Mindennek gyásza van. A járó-kelők szomorú, esett fejjel járnak, elborult arccal beszélgetnek. Készen a részleteket, az orvosi véleményeket, a gyilkos halál okát kutatják. Senki sem akar beletörődni.

S közben a drótokon sirva repül a hír. Mindenüvé, ahol magyarok laknak. Mindenkihez, kikkel a sors és a szenvedés közös: Görög Joachim meghalt, pénteken délelőtt temetik. Testvérei, fiai az örmények, akiknek vére és apja volt s a magyarok, akikért élt, halt, szívükbe szur a kegyetlen híradás és felsíkol-tanak.

Beszentelés.

Csütörtökön délutánra már a vidék is megjelenik. A környék papjai mind itt vannak. A ravatalhoz bejutni nem lehet. Mindenki akarja látni a nagy halottat. Feketekendős falusi anyókkák és gyászos uriaszonyok és lányok egymás mellett szoronganak. Zsebkendőit szorongatnak és fátyolos szemekkel egymást vigasztalják. Az udvart és az örmény plebánia előtti széles térséget feketébe öltözött férfiak méltóságos tömege tölti meg.

A beszentelést Szabó György apát főesperes végzi. S amikor megszólal az Egyház évezredes mélabus zsolozsmája, a gyászszertartás komor melódiája, az el-elesüklő zokogásban, a könyek néma hullásában egyesül mindenik aggodalma és kérése: Kényörülj rajtunk Uram...

Átviszik a templomba.

A szertartás után a holttestet átviszik a templomba. Hogy ott legyen az utolsó éjjelen. A templomban, ahol 42 esztendőn keresztül szolgált Istenét. Ahol annyiszor és olyan feledhetetlenül hirdette az ígét. Ahová vigasztalódni, enyhülést keresni jártak a robotban és küzdelemben elcsigázott emberek. S ahol maga is annyiszor kérte térdre hullva az Isten Fiát, annyiszor jött elborult lélekkel és szorongó szívvel, erőért, hogy gondot üzzön, mosolyogni tudjon s másokat erősítsen.

A nehéz ércoporsót paptestvérei viszik. Szomorúan, sirással küzködve. Mellette az örmény egyháztanács égi gyertyával. Ők is sirnak. S mások is. És olyan szomorú ez a sok síró férfi. Az eltorzult ajkak, a zokogásban rángatózó vállak... Elül megy az örmény Legényegylet festői csoportja. II. Lajos korabeli köpenyben, lefelé fordított fáklyákkal. Kétoldalt a résztvevő nép néma sora és a koporsó után a nagy halott verrokonsága. Megtörtén, sápadtan, a csapás alatt megszédülten, az égi fájdalomban roskadozva.

A templomban újra megszólal az Egyház

szertartása: Ne szállj Uram ítéletre a te szolgálóddal. Kényörög esetségünk és sok gyarlóságunk tudatában s appellál a kimeríthetetlen isteni irgalomra: fogadd kegyesen, akit a nép esdő könyörgése ajánl Neked.

Imádsággal virraszt a kegyelet.

A hatalmas katedrális elborítja a koszoruk. A kegyelet virággal borítja be a kidült vezért, a szeretett papot. A templom egész éjjel nyitva van. S mennek az imádkozó csoportok. Családok teljes számban s az idegenből érkezett és érkező ismerősök, tisztelők. A vonatról ide vezet az utuk. Az árván maradt zárda nővérei ötös csoportokban virrasztanak. Éjjel felé felvonul a Kath. Legényegylet. Az iparos és kereskedő ifjak, csendben, tisztelettudóan, hogy diszelnököknek, e nagy magyarnak, az apostoli lelkű papnak a város egyetemes gyászában kegyelettel adózzanak. Hogy az ifjuság nevében ők is leboruljanak a kedélyben és szellemben örökifjú halottnak a lábainál, aki érettük, az ifjuságért, a jobb jövő reményiségével annyit dolgozott és lelkesedett. Hogy imádkozzanak érte kegyelemért s a maguk számára az elköltözött nagy lélek szelleméhez örökös közbenjárásért. És száll az ima egész éjjel. Megtelik könyörgő zsongással a gyertyafényben uszó templom. Körüljárja az áhitat a ravatalt. Változnak a csoportok, de az ima és a szívek kérése, s a lassan pergő könyvek összefolynak, hogy feltörjön áradatban a Bíró trónusáig s mellette tanúságot tegyen, cselekedjen.

A temetés reggele.

A zarándoklás folytatódagasan reggelig tartott. 6 órákor megkezdődnek a szentmisék. Minden félórán más pap jön, új mise következik. Paptestvérükért mutatják be a legszebb áldozatot, hogy az oltárra lejtő istenember vegye kezeibe ezt a sok könyvet és imádságot, járjon közbe s ezért a sok küzdelmü nemes életért méltóan jutalmazzon.

Az utcák kora reggel megélnéknél. A felszálló vékony ködben halk intőzések hallszanak. Fehér karszallagos rendezők sietnek. Szó nélkül, csendben, önkénytelen némasággal, a gyászparancsolta méltóságos hallgatással rendeződik minden, hogy a fájdalmas utolsó aktus, a nagyközönség utolsó tiszteletadása és szeretetének s nagyrabecsülésének kimutatása impozáns legyen, kifejezője Gyergyó és az összmagyarság elszorult szívéből kisíró árvaságnak s méltó ahoz, akinek az elvesztése árvaságra jutott.

A gyázmise.

Pontban 10 órákor a lat. szert. templom tornyában megzendülnek a harangok. S a kath. plebániáról a papság megindul. Hosszu, fehér sorban 36 pap. A Szentháromság legényegylet, az Irgalmas nővérek. A három főpap infulával és pásztorbottal. Komoran, a szomorú pillanat nehezítő súlyával. A templomba csak az egyesületek, társulatok és intézmények képviselői juthatnak be. Az óriási tömegnek a Szent Péter templom kellene. A három főpap három oltárnál egyszerre kezdi a gyázmisét: Requiem aeternam dona ei Domine, Adj Uram örök nyugodalmat neki. S a lelkek újra összefonódnak, az imádság újra száll. Ujra egy fohász ter elő az ajkáról s fátyolos szemeken keresztül nézik a kenyér színe alatt rejtő Krisztust s egyet kérnek, egyért, közös halottjukért könyörögnek mind. A dobogó megszűnt szív és az örökre elnémult ajkak üzenetét lesik, nézik a virággal borított koporsót, elhagyatottságukra gondolnak és siratják magukat.

Gyászbeszéd.

A Requiem végeztével megjelenik a szószéken dr. Péterffy Lőrinc esperes-plebán. Az ő szószékén, hogy beszédet mondjon fölötte... S kezdi. Ha az égre lassan gyűlnek a vihartól terhes felhők s látjuk készülődni és a zengő égből, az elemek dúló ütközéséből csap le a villám — elviseljük. S ha Te is, akit a koporsó most magába zár, hosszú betegség után, életed végén, az aggság elgyengülésével, fokozódó sorvasztásával hívtál volna gyászolni és beszélni ide, valahogy elviselnék. De ha a derült égből, a napfényes időből jön a tölgyeket csavaró sújtás, és hogy Te, a tettek idejében, nagy szükségünkben váratlanul az élet egéről hulló csillag gyanánt lezuhantál, ezt nem bírjuk. Megtörtött a bátorságunk, Veled zuhantak reményeink... Az erőcs hangú szónok hangja fátyolos lesz, sirás fojtogatja a torkát, el-elesüklő s a templom népe zokog.

Azután dr. Kászonyi Alajos, papneveldi rektor és kanonok bucsuzik. A kegyelmes püspök ur mélységes részvétét tolmácsolja az örmény hitközségnek, a rokonságnak s az Irgalmas nővéreknek. Bucsut mond a székes káptalan s a központi papság nevében. A jóságos főpásztor, a püspök ur, akihez a drága elhunyt olyan közel állott, kettőt üzen, kettőt kér. Hogy

hálások legyünk. Nagy halottunkért, azért a ragyogó tehetségért, amivel megáldott, azért a sok vigasztalásért, mellyel emberöltő nagyságu lelkipásztorkodása alatt mindig részesültünk, a vezetésért, amiben részünk volt, a küzdelmekért, amelyeket érettünk harcolt, ahol a csapásokat ő fogta ki helyettünk, hogy mindezekért köszönetet mondjunk és másodsor azt üzeni, azt kéri, hogy bánatos, forró szívünkkel az örök Istenhez, az emberek és népek sorsát intező Gondviselőhöz imádkozzunk.

Elindul a gyászmenet.

A gyászistentisztelet után a templomot zsu-folási megöltözött közönség könnyes szemmel sorakozott fel a templom előtti téren a gyászkocsi körül.

A beláthatatlan végű menet a róm. kath. elemi fiúiskola osztályai nyitották meg.

Utánna következtek a róm. kath. elemi leányiskola, majd a zárda elemi és polgári osztályu növendékei, utánuk zászlójuk alatt a kongreganisták, majd az Ipartestület dalárdája és küldöttsége.

Ezután jöttek az Országos Magyar Párt központi csiki és helyi tagozatának delegátusai, ezt követte a gyergyószentmiklósi Legényegylet, majd a férfi közönség négyes soru menete után az örmény Legényegylet, a hagyományos vörös köpönyegeken.

A Szentháromság Legényegylet Gyergyó és Csik kerületi papságának 36 tagu képvislete követte, élükön négy főpappal: Bálint prépost, dr. Jaross és Szabó György apátokkal és dr. Kászonyi kanonok, püspöki kiküldöttel, valamennyien teljes ornátusban.

A papság után a nagy halottat vivő négyes fogatu halottas kocsit haladt méltóságteljes tempóban, közvetlen mögötte a gyászbaborult család és rokonság.

A nagy halott rokonai és testvérei közé számítottak a zárda irgalmas nővérei is, kiket magára hagyatottan, árván hagyott az ők dédelgető, nagyszívű és fenkölt lelkü atyjuk és pártfogójuk.

Utánuk következett az örmény és latin szertartású Oltáregylet teljes számban, majd a Misszió-egyesület, míg végül a roskadási korszorukkal telt gyászkocsi után a menet a hölgyközönség zárta be.

Feledhetetlen volt ez a menet, amint teljes némaságban, a kétségbeesés könnyeivel szemében, kísérté ki utolsó útjára Görög Joachimot.

A menet első ízben az Irgalmas nővérek zárda előtt állott meg, ahol a koporsót korszoruként körülvevő ártatlan lelkü tanítványai sokasága között bucsuzott el a zárda nevében Kassai Lajos kanonok, nyug. gimnáziumi igazgató, zárdai hittanár, a zárda szeretett igazgatójától.

Megtörve a fájdalomtól, elesüklő hangon, könyes szemekkel és imára kulesolt kezekkel köszönte meg Kassai hittanár azt a rendkívüli sok jót, meleg szeretetet és önfeláldozást, amellyel igazgatója szeretett zárdáját elhalmozta.

S ekközben mindnyájunk könyei között, a legfájdalmasabban hatottak az ártatlan növendékek szivbemarkoló könyei, fel-felcsüklő zokogása, kik értelmükkel nem tudták felfogni az ő nagy veszteségüket, csupán csak hófehér lelkükkel és parányi szívecskéikkel.

Kassai kanonok bucsuzója után a nagy halottat bevitték a latin szertartású templomba, ahol megkapta az utolsó abszolutiót.

Azután újra megindult a menet, hogy a város főterén Gyergyószentmiklós polgársága nevében dr. Benke vegyen utolsó bucsut a közönségnek mindig lángoló és önzetlenül működő nagy fiától.

„Gyergyószentmiklós város polgársága, melynek nevében Istenhozzádot mondom, mély megdöbbenéssel veszi koporsódat körül... mert még elképzelésnek, elgondolásnak is szívetrázó, ideket felkorbácsoló lett volna, Görög Joachim, a Te halálod.

Ime, pedig valóság lett ez, és mily gyorsan, váratlanul!

De mennyire váratlanul! Épen ma egy hete történt, amikor te is eljöttél a felsőbb rendeltetésre összehívott tanácsülésre... Ott voltunk majdnem valamennyien, még pedig az alaptalan támadások, vezgaturák folytán lehangelve, elkedvetlenedve a fájó érzések sulya alatt. Te azonban egy pillanat alatt mosolyt varázsoltál mindnyájunk arcára, derűssé, vidámmá tetted a hangulatot! Jóságos, mosolygó arcod mindnyájunk lelkébe reményt, hitet fakasztott. Másnap újra eljöttél a városházára fajod iránti kötelességből... ekkorra már a jóságos mosoly eltűnt arcodról, erős lázzal küzdöttél, már a halál jegyese voltál... és amikor kérdeztelek, hogy ilyen betegen miért jöttél el? Azt felelted: „eljöttem, mert megígérttem!”

Ezek voltak életed kimagasló jellemvonásai! Derűt, mosolyt fakasztani ott, ahol borur a hangulat, ahol levertség, lehangeltség uralkodik a lelkeken, — másrészt dolgozni a legkomolyabban életre-halálra azon a ponton,

ahová a kötelesség, vagy a közbizalom állított. Ebben a tekintetben a hazáját szerető, kötelességtudó katonák katonája voltál!

Erősebb voltál a százados tölgyénél, mert ennek, ha a törzse nem is, de a lombkoronája meghajlik a viharban, te azonban a legerősebb vihart is — ebben pedig bőven volt részed — sziklaszilárdan, meghajlás nélkül állottad!

Fájó szívvel vesznek búcsút tőled a külföldi egyletek, testületek, intézmények, hiszen lelke, mindene voltál mindeniknek, azonban legfőbbjával érzellemmel válik meg tőled Gyergyószentmiklós városa. Egy emberöltőn át voltál első harcosa a közigazgatásnak s ebben a ténykedésében mindig a polgárság összérdeke, a legfőbb jó vezetett. Legujabban a leánynevelő intézet kibővítésével városunkban egy olyan közintézményt akartál létesíteni, amely nemcsak városunknak, de egész Erdélynek büszkesége legyen. Sajnos, a kérelmetlen halál megfosztott attól, hogy fáradságos, idegeidre is súlyosan ható munkád gyümölcsét élvezzed, azonban bárki is fejezze be azt a nagy művet, az mindig a Te nagyságodat fogja hirdetni!

Kedves Barátunk! Te most eltávozol a körünkől, lelked elszáll egy megnyugvást adó, szép hazába... arra kérünk, légy ott, Istennek országában, apostola, szószólója polgártársaidnak. Ne legyen már többé szálló ige, hogy Isten is az igazakat sújtja!

Legyen igazság a földön, béke és az emberek között!

Drága halottunk, Isten veled, a viszontlátásra!

Az örmény temetőhöz vezető útvonalon, a gimnázium épülete előtt, a menetbe csatlakoztak a gimnázium növendékei, élükön a tanári karral, kik aztán az iskolák növendékeivel együtt, a temető bejáratánál élő sorfalat alkottak.

A temetőben.

Az örmény temető legszebb helyén, a sugár, hatalmas fenyők övezte fő útvonal kellős közepén várta a nyitott sír nagy halottját örök pihenőre.

A temetői gyászszertartás után a helyi dalárda énekelte el Görög saját szerzeményű jeligéjét, majd egy gyászeneket, mely után az örmény szertartású egyháztanács képviselőit dr. Fejér Mihály egyháztanácsos vett búcsút az egész szétszakadt örménység világító üstökösétől.

„Tisztelt Gyászoló Közönség!

Soha életemben nem nyertem szomorúbb megbízást a mainál, midőn Görög Joachimtól kell e pillanatban a hitközség és egyháztanács nevében örökre búcsút venni.

Szólnak templomaink harangjai s visszhangoznak a véghetetlen fájdalom, melyet városunk vesztesége felett érez, mert e koporsó reményünket, büszkeségünket, örömeinket fedi. A prófétával szólva, elvettett a vígság és örömdézés. E koporsó jelzi, hogy leestél koronádk, hogy meghalt Görög Joachim. Örökre elnémultak az ajkak, melyek utólráhatatlan ékesszólással adtak oly sokszor kifejezést örömeink, fájdalomnak, dicsőséges megemlékezéseknek.

Lecsukódtak a szemek, nem lüktet többé a szív, melyek oly sokszor könnyeztek és érzett szenvedő hitsorsosok és honfitársakért; a nyitlt homlok izmai megmerevedtek.

Jöhetnek évek, évtizedek, azután századok, városunk felett jó és rossz napok tűnhetnek el, de alig lesz szűkebb hazánknak több Görög Joachim.

Lesz lelkesültség s határozott szellem, lesz áldozatkészség s önzetlenség, mert a jövőben kételkedni nem szabad, — de olyan férfit, ki fiatal korának igazi meggyőződését az öreg korban is fiatal eréllyel védje mindvégig, ki 66 éves korban is azon önzetlen, nemes gondolatokkal szálljon a sírba, melyekkel pályáját kezdte, ilyen férfit csak ritka századok adhatnak.

Nem sértünk meg, ha felzokogunk a prófétával: Elvitték Libanon hegyéről büszkeségünket. Letűnt láthatárunkról a nap anélkül, hogy reményünk maradt volna a hajnalt fel-tűnésekor Keleten üdvözölhetni. Ki mondja, hogy nincs okunk sirni, gyászolni? Izrael fiai Mózes 30 napig siratták a pusztában, így siratunk mi is Téged, mert Veled letűnt vezéres-illagunk, mely mint a keleti bölcséket, vágyaink Bethlehemébe vezettek!

Mindenünket fedi e koporsó. „De aki anynyit élt, azt a sír el nem temeti” — sirját a hála szent kezekkel öleli, emléke oltva van a földbe, melyen élt, — az idő és a világ bevégzik a művet, melyet véghez jutni sors és élet nem engedett.

Kezessék arról egész életed, multad, hogy mi, örmények, érzéketlenek, hálátlanok nem voltunk új hazánk iránt, a tőle vett jótéményekért, legbensőbb, legőszintébb részvétellel csüggtünk sorsán, sóhajtoztunk vele balsorsában. Áldott legyen emlékezeted ezért, örökké, kedves halottunk, mi közöttünk, akik éltedben is áldottuk működésedet, a szeretet művét.

Békét nyertél a harc után, nyugalmat fáradozásaidért, elismerést tetteidért.

Fogadd búcsunkat, — kik keresni fogunk szükségünkben és nem találunk; tanácsaidért fogunk esdeni, de válaszat nem halljuk.

Fogadd az összes örmények búcsuját, rajongó hivednek áldó köszönését, kiknek 42 évig voltál lelki vezére, büszkesége, kik előtt tűz-oszlopként világítottál, ki a dermesztő éghajlat alatt is meleget varázsoltál jó lelkednek tüzevel.

Ó, fogadd szent érzelmeinknek hervadhatlan koszoruját, melyet mindnyájan kivétel nélkül koporsódra helyezünk.

Áldani fogunk tégedet, ki örökké élni fogsz, fogadd végre az én határtalan köszönetemet, bocsánatkérésemet, kit szeretettel utasítottál s kitüntető barátságoddal érdemetlenül oly sokszor megajándékoztál.

Isten veled a viszontlátásig!

Dr. Fejér búcsuzatója után az Országos Magyar Párt Csikvármegyei tagozata képviselőtében Incze Domokos elnök méltatta a nagy veszteséget, mely a Magyar Pártot Görög halálával érte.

„Törvényes keretek között mindig csak törvényes igazságokért küzdöttél — mondta Incze elnök — s nekünk, kik vezér nélkül maradtunk, szintén nem lehet más feladatunk, mint törvényes keretek között törvényes igazságokért küzdeni.”

Incze elnök szavai után dr. László Dezső kamarai képviselő beszélt a csikvármegyei székely nép nevében, melynek a kegyeletét hozta el a nagy halott koporsójához.

„Mélyen elszomorodott a szívünk, fájdalmat érzünk egész testünkben, lelkünkben s a mély csapást ért emberek lesújtott érzésével állunk itt, ki könyes szemmel, ki vérző szívvel, hogy búcsút vegyünk tőle, a nagy embertől, az egész embertől, akit úgy sirathatunk, hogy gyermek az apját jobban nem sirathatja, aki után úgy gondolhatunk, ahogy az árván maradtak a pártfogó után jobban nem eshetnek, s akinek az emlékét úgy őrizhetjük, mint fajunk nagy halottjának az emlékét, mert annak tartunk, fajunk nagy halottjának, kinek emlékét örökké szeretettel fogjuk őrizni.

Szerettünk Téged, mert szeretettel minket, s Te tanítottál minket, hogy Téged csak szeretni lehet. Te egy életlen keresztül erre tanítottál minket, egész életedet nekünk szentelted, megismerted, megszeretted a mi gyergyói, csiki szép vidékünket, — a népet, s vele éltél, oktattad s nincs is itt ember, aki veled lelki közösséget ne érzett volna, s aki úgy ne érezné, hogy egy szerető szív távozott el tőle. S ma, mikor tetemre hívod a szeretetet, láthatod, hogy itt van mindenki, szegény, gazdag, s nem hiányzik senki mellőled.

Szerettünk, bámultunk Téged a munkádban, abban a munkában, amelyet érettség végzettél. Nem elégedtél meg az egyházi munkáddal, hanem népednek segítségére állottál a napi életében, s erős rákészséggel, s Istentől adott tehetséggel erős harcosa lettél a községi, megyei és országos ügyekben s vezére voltál úgy, hogy a te elmúlásod folytán ma még nem is tudjuk, hogy milyen veszteség ért, mert ma a fájdalomnak, a könnynek a napja van, de már holnapról kezdve érezni kezdjük a nagy veszteséget a Te hiányod miatt. Halásak vagyunk, köszönettel vagyunk a nagy, sok elismerést érdemlő munkádra, s tudjuk azt, hogy a legszebb, legerősebb fenyő dőlt le. Mindig oly szeretettel emlegetted a fenyőt, az erős törzsével, a szétterjesztett, ég felé nyúló karjaival, — s mi tudjuk, hogy Te voltál a mi legerősebb fenyőnk, amely ma ledőlt és mi tehetetlenül, bánatosan állunk a törzsnél.

Megkapott, hogy egyik szónokunk diadalmenetnek jelezte a mai gyászmenetet, s látod, ebből is azt látom, mint minden ténykedésből, hogy az ránk nevelő hatással van, — hogy halálod után még a temetésből is az marad fenn, hogy így nyilatkozik meg a szeretet az iránt, aki egész életén keresztül gerincesen viseli és képviseli fájának, s mint Te, a magyarságnak érdekeit.

Vidd el szeretetünk, úgy sem kaptál mást tőlünk soha életedben, s enyhítse a koporsódra nehezedő rögöket. Népünk hálája veled van. Isten veled!

A ditrói Dalkör, melynek a megboldogult alelnöke volt, énekelt szívhezszóló gyászdalt.

Dr. Gyárfás szenátor, a román. kath. státus és annak intézményei, továbbá az Erdélyi Róm. Kath. Népszövetség képviselőitében vett búcsút Görög Joachimtól, ki küzdő társa volt mindkét egyesületnél s ki a legtevékenyebben kivette részét a küzdelmekből, nemcsak tettel, hanem ékesen szóló szavakkal is. Most elmult az ajak, itt közöttünk többé nem halljuk lelkesítő és buzdító szavaidat. Tul azonban — arra kérünk — ott az igaz Bíró előtt se felejtkezzél el rólunk s ékes beszéddel légy közbenjárója ennek a sokat szenvedett, vezér nélkül maradt magyarságnak.

Végül az Országos Magyar Párt központja nevében dr. Willer kamarai képviselő mondott könyes szemekkel Istenhözadót a mi felejtethetetlen emlékü Görög Joachimunknak. Beszédét jövő számunkban egészében közöljük.

Ezután Csiky Emil marosvásárhelyi örmény hive olvasta fel saját szerzeményű, mély hatást kiváltó költeményét.

A gyászszertartást a helybeli Dalárda fejezte be Görög jeligéjével, de nem úgy, hogy „Gyergyó síkján, Békény partján, ne sirjon a nóta”, hanem, hogy „sirjon fel a nóta!”

Nemcsak a nóta sírt fel most nálunk, hanem felsírt az egész lelkünk, és mikor kimondhatatlan nagy fájdalomunkban elzárándokoltunk az ő kedves, meghitt templomába, ahol ki volt terítve, ahová búcsujárásuként kereste fel őt egész éjszaka bánatos népe, kitört belőlünk a fájdalom és kétségbeesve kérdeztük: Istenem, Istene, hol vagy?!

*

A gyászoló család alábbi szomorujelentést adta ki:

A Mindenható akarata előtt rendíthetetlen hittel meghajolva, vérző szívünk legmélyebb fájdalomával jelentjük, hogy forrón szeretett Testvérünk, Nagy-bátyánk, Sógorom és rokonunk Görög Joachim c. kanonok, gyergyószentmiklósi örm. kath. plebános, áldásos életének 65-ik évében, áldozópapságának 42-ik évfordulóján, f. évi február 7-én este 3/4 órakor a haldoklók szentségeivel megerősítve és a legszentebb Utravalóval fölkészülve, rövid szenvedés után az örök Hazába költözött.

Kihűlt porhüvelyét február 10-én délelőtt 10 órakor, az örm. kath. templomban — nemesen érző, buzgó lelkéért bemutatott szentmise-áldozattal kapcsolatosan — az örm. kath. temetőben fogjuk boldogult hivei között a sír pihenőjére helyezni.

Drága Mindenünk, ki családunknak szerető Gondviselője, Kincse és Boldogsága voltál, áldott emlékedet kegyelettel foglaljuk napi imánkba. Isten veled! Viszontlátjuk egymást!

Az Ur békéje virrasszon Fölötted!

Gheorgheni—Gyergyószentmiklós, 1928. febr. 7.

A gyergyói papság:

Dicsértessék a Jézus Krisztus! A Gyergyókerületi román. kath. papság lesújtottan jelenti, hogy legkedvesebb paptestvérük, Méltóságos és Főtisztelendő Görög Joachim örm. szertartású plebános, szentszék tanácsos, t. kanonok, az erdélyi örm. szert. plebániák püspöki biztosa, a Fogarassy leánynevelő intézet igazgatója, az erdélyi román. kath. Status igazgatótanácsának tagja, volt szenátor stb. életének 66-ik évében, rövid szenvedés után, a haldoklók szentségével megerősítve, f. hó 7-én d. u. 3/4 órakor nemes, nagy lelkét visszaadta a Teremtőnek.

42 esztendőn keresztül állandóan közöttünk élt, velünk érzett, aggódott, szenvedett és érettség dolgozott Önzetlen, mindig segíteni kész barátunk volt. Harcainkban ő állt az élen, vitte a zászlót s lelkesített. És az emberi életek Ura váratlanul megfosztott Tőle. Legyen meg az ő szent akarata.

Drága nagy halottunkat folyó hó 10-én délelőtt 10 órakor temetjük.

Nyugodjék békességben.

Gheorgheni—Gyergyószentmiklós, 1928. febr. 8.

A kerületi papság.

Az örmény egyház:

A gyergyószentmiklósi román. kath. örm. szert. egyházközség nevében az egyháztanács mély szomorúsággal jelenti, hogy Méltóságos és Főtisztelendő Görög Joachim plebános, szentszéki tanácsos, cím. kanonok, örm. szert. plebániák püspöki biztosa, a Fogarassy leánynevelő intézet igazgatója, az Erdélyi Róm. Kath. Státus igazgatótanácsának tagja, az Országos Magyar Párt gyergyói tagozatának elnöke, v. szenátor, a Gyergyói Első Takarékpénztár r. t. alelnöke, városi tanácsos áldásos életének 66-ik, áldozó papságának 43-ik, helybeli plebánosi működésének 42-ik évében, f. év és hó 7-én este 3/4 órakor a halottak szentségének ájtatos felvétele után, az Urban elszenderült.

Közszeretettel állott, feledhetetlen emlékü lelkipásztorunk földi részei f. hó 10-én d. e. 10 órakor az örmény templomban tartandó beszentelés, halotti beszéd és szent-mise után fognak örök nyugalomra helyeztetni az örmények temetőjében.

Gyergyószentmiklós, 1928. február hó 7.

A Magyar Párt gyászjelentése:

Csikvármegye magyarsága megrendült szívvel, mélységes fájdalommal tudatja a döbbenetes hírt, hogy Görög Joachim kanonok, az Országos Magyar Párt Központi intézőbizottságának tagja, a Csikvármegyei magyarpárti tagozat társelnöke, a gyergyói Intézőbizottság elnöke, folyó hó 7-én este 3/4 órakor, párnapi szenvedés után elhunyt.

Némán a fájdalomtól, földig alázott, lesújtott lélekkel, vezértelenül állunk a koporsónál, mely nagy halottunkat örökre magába zárja.

Törhetetlen magyarságod, lángoló fajszereteted és tiszta jellemed fogja bevilágítani tövises utainkat továbbra is, melyet Te mutattál nekünk.

Az Igazbíró előtt légy közbenjárója könnyet hullató magyarjaidnak.

Gyergyószentmiklós—Gheorgheni, 1928. február hó 8-án.

Az Országos Magyar Párt Csikvármegyei Intézőbizottsága.

